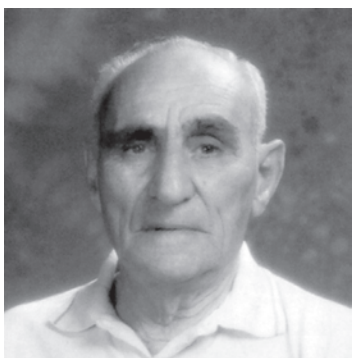

Μαρτυρία Αργυρού Χαραλάμπους

ΟΝΟΜΑ:	Αργυρός Χαραλάμπους
ΗΜΕΡΟΜ. ΓΕΝΝΗΣΗΣ:	19 Φεβρουαρίου 1922
ΗΜΕΡΟΜ. ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΟΚΑ:	1956
ΨΕΥΔΩΝΥΜΟ:	Όχι
ΠΕΡΙΟΧΗ/ΕΣ ΔΡΑΣΗΣ:	Λευκωσία (νοσοκόμος δεσμοφύλακας)
ΚΑΤΑΖΗΤΟΥΜΕΝΟΣ:	Όχι

Ημάχητου Νοσοκομείου, πώς διέφυγε ο Γιωρκάτζης

Ερώτηση: Πότε και πού γνώρισες τον Πολύκαρπο Γιωρκάτζη;

Τον γνώρισα στις Κεντρικές Φυλακές. Άκουσα, όμως, ότι απέδρασε από το Κάστρο της Κερύνειας όταν υπηρετούσα κι εγώ εκεί, αλλά δεν τον είχα δει τότε. Δραπέτευσε και από τις Κεντρικές Φυλακές, με το αμάξι που μετέφερε τα σκουπίδια.

Ερώτηση: Νομίζω ότι από το Κάστρο της Κερύνειας δεν δραπέτευσε. Εν πάση περιπτώσει, αυτό δεν έχει σημασία. Όταν τον έφεραν στις Κεντρικές Φυλακές, πού τον κράτησαν; Ήταν με άλλους κρατούμενους;

Ήταν στο διαμέρισμα 3, σ' ένα κελί μόνος του.

Ερώτηση: Εσύ, πώς και πότε τον γνώρισες;

Ένα Σάββατο βράδυ, που ήμουν υπηρεσία στις φυλακές, πήρα τηλεφώνημα από το Φρουραρχείο ότι υπήρχε ένας άρρωστος στο διαμέρισμα 3 και να πάω να τον δω. Ήμουν νοσοκόμος-δεσμοφύλακας. Πήγα στο Φρουραρχείο. Εκεί, ένας αξιωματικός διάστερος πήρε το όπλο του και με πήγε στο διαμέρισμα 3. Μου άνοιξε το κελί και μπήκα μέσα κρατώντας το κιβώτιο Πρώτων Βοηθειών. Ο κρατούμενος ήταν ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης. Τον ρώτησα τι είχε και μου είπε ότι πονούσε το στομάχι του. Του είπα «εντάξει. Θα σου δώσω φάρμακο να το πεις, να ηρεμήσεις λίγο, και αύριο να πεις του υπεύθυνου λοχία να σε πάμε στο γιατρό». Την Κυριακή άλλαξε η βάρδια, κι εγώ, επειδή εργάστηκα το Σάββατο το βράδυ, είχα ρεπό και εργαζόμουν τη Δευτέρα το πρωί. Όταν πήγα στη δουλειά, ανέφερα στο γιατρό τον Μαρκίδη, που ερχόταν κάθε μέρα στις φυλακές, για τον Γιωρκάτζη και του ζήτησα να διευθετήσει τη μεταφορά του στο νοσοκομείο. Ο γιατρός εξέτασε τον Γιωρκάτζη στο νοσοκομείο των φυλακών και μου έδωσε χαρτί να τον πάω στο νοσοκομείο, για να οριστεί ραντεβού για τον κρατούμενο.

Ερώτηση: Εσύ πρότεινες στο γιατρό να τον στείλει στο νοσοκομείο;

Αφού είναι μαζί που συμφωνήσαμε να κάνουμε ό,τι κάναμε, να τον βγάλουμε από τις φυλακές γιατί τον χρειάζονταν.

Ερώτηση: Δηλαδή, συνωμότητες με το γιατρό για να τον βγάλετε από τις φυλακές; Ναι. Αν μπορούσε να βρει ευκαιρία να αποδράσει.

Ερώτηση: Στη συνέχεια πήρες το χαρτί από το γιατρό και πήγες στο νοσοκομείο για να οριστεί ραντεβού;

Ναι, πήρα το χαρτί και μου έδωσαν ημερομηνία: 31 Αυγούστου. Επέστρεψα στις φυλακές και ενημέρωσα ότι έπρεπε να πάει στο νοσοκομείο για ακτινογραφία στις 31 Αυγούστου.

Στις 31 Αυγούστου πήγαμε στο Φρουραρχείο. Πήραμε τον Γιωρκάτζη κι έναν Τούρκο κατάδικο. Ήταν τρεις Άγγλοι συνοδοί, ένας Τούρκος, που ήταν οδηγός, κι εγώ. Οι Άγγλοι έδεσαν τη μία άκρη των χειροπέδων στο δεξί μου χέρι και την άλλη στο αριστερό χέρι του Γιωρκάτζη. Ήταν, όμως, μεγάλες και ήταν χαλαρές στο χέρι του. Έφεραν άλλες, που ήταν μικρότερες, και τις έβαλαν στη δεύτερη στάση. Πάλι ήταν λίγο χαλαρές. Το χέρι του Γιωρκάτζη ήταν πολύ λεπτό.

Όταν φτάσαμε στο νοσοκομείο, ο πιο μεγάλος σε ηλικία δεσμοφύλακας μπήκε στις Πρώτες Βοήθειες και πρόσεχε τον Τούρκο κατάδικο, μέχρι να τελειώσουμε εμείς. Ανεβήκαμε από τις σκάλες που ήταν κοντά στο τηλέφωνο. Εκεί ήταν ο Ταλιαδώρος.

Ανεβήκαμε πάνω και ο Ντέμο (ο ένας ο συνοδός) έμεινε έξω στο διάδρομο με τον Στερν και έλεγχε. Ο Ίντεν (ο δεύτερος συνοδός) ήταν μέσα στην αίθουσα που μπήκε ο Γιωρκάτζης για την ακτινογραφία, στην κυρία είσοδο, κι εγώ ήμουν στη δεύτερη πόρτα. Εν τω μεταξύ, οι Άγγλοι είχαν αφαιρέσει τις χειροπέδες από το χέρι του Γιωρκάτζη και κρέμονταν στο δικό μου.

Όταν τέλειωσε με την ακτινογραφία, του πέρασαν πάλι τις χειροπέδες στο αριστερό του χέρι. Κατεβαίνοντας τη σκάλα, ακριβώς εκεί στο τηλέφωνο, άρχισαν οι πυροβολισμοί. Το μόνο που μου είπε ήταν «βούρα, τζί εν να μας παίξουν». Τρέξαμε και βγήκαμε στο δρόμο, εκεί κοντά στο φουγάρο. Δεν ήταν χτισμένο το πλυντήριο. Ήταν χωράφια. Μπήκαμε σ' ένα γραφείο πιο κάτω, που είχε δύο άτομα. Ήταν ένα δωμάτιο έξω από το κυρίως κτίριο του νοσοκομείου. Μπήκαμε στο γραφείο αυτό και βάλουμε τα χέρια μας πάνω στο τραπέζι (προφανώς γραφείο) και προσπάθησε να αφαιρέσει τις χειροπέδες. Την πρώτη φορά δεν τα κατάφερε. Τη δεύτερη τα κατάφερε. Βγήκε έξω και άρχισε να τρέχει. Για να μην προδοθώ έτρεξα πίσω του, δήθεν ότι τον κυνηγούσα. Επέστρεψα πίσω και πήγα και είπα στον Ίντεν: «This detainee has escaped». Κάτι μου είπε και τράβηξε το πιστόλι να με πυροβολήσει. Δεν ξέρω γιατί δεν με πυροβόλησε. Δεν ξέρω αν δεν είχε σφαίρες ή δεν ήθελε να με πυροβολήσει. Μετά μου είπε να τηλεφωνήσω στις φυλακές. Ειδοποίησα και σε λίγο ήρθε ο Άκκερ, που ήταν ο διευθυντής.

Ο Ντέμο είχε τραυματιστεί και του έβαζαν αίμα. Πήγαμε μαζί να τον δει. Τελικά ο Ντέμο πέθανε.

Όταν επέστρεψα, ο ένας από τους δύο αγωνιστές από το Γέρι ήταν σκοτωμένος έξω από το νοσοκομείο. Δεν ξέρω αν ήταν ο Ιωνάς ή ο Κολοκάσης. Πρέπει να τον σκότωσε ο Τούρκος οδηγός.

Σήκωσα τον αγωνιστή με κάποιον άλλο και τον πήγαμε μέσα.

Όταν πήγα στις φυλακές μ' έβαλαν μέσα στο κλουβί που γίνονταν οι επισκέψεις, γιατί με υποψιάζονταν. Ύστερα από πέντε δέκα λεπτά με πήγαν σ' ένα γραφείο σε κάποιον ανακριτή. Αρχισε ανάκριση, που κράτησε δύο με δυόμισι ώρες.

Ερώτηση: *Τι σε ρωτούσε;*

Με ρωτούσε γιατί δεν ενήργησα κι εγώ, γιατί δεν πυροβόλησα τον Γιωρκάτζη. Του είπα ότι ήμουν άοπλος και ότι είχα μόνο το ρόπαλο, κρεμασμένο πίσω δεξιά. Επειδή στο δεξί μου χέρι ήταν δεμένες οι χειροπέδες, δεν έφτανα το ρόπαλο. Του είπα ότι, όταν άρχισε η μάχη, σε μια στιγμή μου έφυγε. Με γλύτωσε το ότι ήμουν άοπλος και ότι το ρόπαλο ήταν κρεμασμένο πίσω δεξιά και στο δεξί μου χέρι ήταν δεμένες οι χειροπέδες. Με άφησαν, αλλά ύστερα από ένα μήνα με σταμάτησαν.

Ερώτηση: *Τι άλλο θυμάστε από την απόδραση; Ποιοι περίμεναν να τον φυγαδεύσουν;*

Ήταν, νομίζω, ο Σαμψών και ο Λεφτής. Έτσι άκουσα. Μόνο αυτούς τους δύο ξέρω. Έμαθα ύστερα ότι τα όπλα τα έφερε γυναίκα.

Ερώτηση: *Πόσοι αγωνιστές ήταν εκεί στο νοσοκομείο;*

Νομίζω ότι ήταν οι δύο από το Γέρι, ο Σαμψών, ο Λεφτής και μια γυναίκα, που έφερε τα όπλα. Τον Σαμψών και τον Λεφτή τους ήξερα από προηγουμένως.

Ερώτηση: *Μετά τον αγώνα, έβλεπες τον Γιωρκάτζη;*

Πολλές φορές. Ανέβαινα τη σκάλα και πήγαινα αμέσως στο γραφείο του.

Ερώτηση: *Συνδεθήκατε δηλαδή μετά τον αγώνα.*

Βέβαια, όποτε ήθελα πήγαινα στο γραφείο του. Όταν πήγαινα στο γραφείο του, ήταν ο Ρήγας υπεύθυνος. Αν δεν είχε άλλον μέσα, έμπαινα αμέσως. Αν είχε, περίμενα και μόλις τέλειωνε έμπαινα εγώ.

Ερώτηση: Τι λέγατε; Μιλούσατε για την απόδραση;

Τι να λέγαμε; Ήταν ευχαριστημένος που τον βοήθησα να αποδράσει.

Ερώτηση: Λέγονται πολλά για τον Γιωρκάτζη, ιδίως πώς τα κατάφερε με τις αποδράσεις. Κάποιοι μάλιστα λένε ότι τον άφηναν σκόπιμα οι Άγγλοι να δραπετεύει. Τι λες εσύ;

Γιατί; Ήταν τίποτε προδότης και θα πρόδιδε στους Εγγλέζους «πιάστε τον τούτον, πιάστε τον άλλον»; Εν να τον φκάλουν τζιαι προδότη δηλαδή;

Ερώτηση: Κάποιοι λένε ότι μπορεί να συνεργαζόταν με τους Άγγλους.

Ο καθένας ό,τι θέλει λέει. Μπορώ να τους κλείσω το στόμα;

Ερώτηση: Δεν σου είπε κάποιος ανώτερός σου να τον αφήσεις να φύγει;

Όχι. Συνεννοηθήκαμε με το γιατρό να τον πάμε στο νοσοκομείο, για να βρει ευκαιρία να αποδράσει. Όταν έγινε η μάχη, μπήκαμε σ' ένα δωμάτιο κι έβγαλε τις χειροπέδες.

Ερώτηση: Δεν του ξεκλείδωσες τις χειροπέδες;

Όχι.

Ερώτηση: Γιατί;

Γιατί δεν είχα το κλειδί. Το είχαν οι Εγγλέζοι.

Ερώτηση: Και πώς βγήκαν από το χέρι του οι χειροπέδες;

Ξέρω ότι μέσα στις φυλακές έκανε συνέχεια άσκηση στα δάχτυλα και στην παλάμη του να διπλώνονται εύκολα. Υποψιάζομαι ότι εκεί στην ακτινογραφία θα του έβαλαν κάτι στο χέρι για να γλιστρήσουν εύκολα οι χειροπέδες. Ήταν και ο ιδρώτας. Μην ξεχνάμε ότι ήταν Αύγουστος. Ο καθένας βοήθησε όπως μπορούσε.

Ερώτηση: Και μετά τον αγώνα είπες ότι τον έβλεπες συχνά;

Ναι.

Ερώτηση: Μέχρι πότε τον έβλεπες;

Μέχρι που τον γέλασαν και τον πήγαν στη Μια Μηλιά, όπου τον σκότωσαν.